

Grenzen, migratie en mensensmokkel

- Afgelopen jaar probeerden de transmigranten het Verenigd Koninkrijk vaker door middel van *small boats* te bereiken dan met vrachtwagens. Het bracht de Federale Politie ertoe om nationaal, internationaal, intern en extern intense en blijvende samenwerkingen op te zetten.
- De Federale Politie was sterk betrokken bij de operatie 'Red Kite', een humanitaire opdracht waarbij zo'n 1250 mensen uit Afghanistan geëvacueerd werden na de plotse machtsovername door de Taliban.
- De bijdrage van de eenheden van de Federale Politie aan de Frontex-opdrachten is sterk toegenomen.

Onderzoek naar mensenhandel en -smokkel

Bestaande samenwerkingen werden geconsolideerd en uitgebreid naar andere partners, andere diensten en andere arrondissementen. Daarnaast kreeg de fenomeengerelateerde informatie een flinke update in de online omgeving voor kennisbeheer, WiKiPol, bij de politieprocedures. Dit heeft als voordeel dat elke onderzoeker toegang heeft tot alle informatie. Er is ook een allesomvattend compendium in de maak met het oog op de toekomstige opleiding voor gespecialiseerde onderzoekers.

Verder ondersteunden collega's mekaar door het delen van knowhow en goede praktijken en werd er steun geleverd van en naar de collega's op het terrein. Nieuwe onderzoekers kregen dan weer hulp van meer ervaren collega's zodat ze snel konden inpakken bij onderzoeken.

De componenten van de Federale Politie zijn complementair in de fenomeenaanpak: de Federale Gerechtelijke Politie (DGJ/FGP) voert onderzoeken naar mensenhandel en -smokkel en de entiteiten van de bestuurlijke politie (DGA) detecteren en stellen inbreuken op het terrein vast. De vlotte samenwerking tussen de componenten, ook dát is noodzakelijk voor het welslagen van de onderzoeken.

Deze manier van werken maakt dat de Federale Politie bijdraagt tot het vormgeven van het beleid en een belangrijke impact heeft op strategische keuzes binnen de multidisciplinaire keten.

Enkele bevindingen:

- Onderzoeken naar transitsmokkel op de parkings, gepleegd door Oost-Afrikanen, waren jammer genoeg minder succesvol dan de vorige jaren door het gebrek aan tolken.
- Criminele organisaties met banden in Zuidoost-Azië werden in kaart gebracht en de centrale rol die de nagelsalons vervullen in het verloop van mensensmokkel en mensenhandel, werd duidelijk.
- Er werd verder ingezet op de coördinatie en internationale samenwerking met betrekking tot Aziatische en Oost-Afrikaanse prostitutienetwerken.

In 2021 hebben de rechercheurs van de Federale Gerechtelijke Politie (FGP) 186 810 uren gepresteerd in het kader van de strijd tegen mensenhandel en -smokkel. Dit komt neer op 6,45% van de federale onderzoekscapaciteit (totaal = 2 904 922 uren), ongeveer hetzelfde cijfer als vorig jaar. Er werden 272 dossiers geopend.

Federale onderzoekscapaciteit voor de strijd tegen mensenhandel en -smokkel	2019	2020	2021
Aantal gepresteerde uren	191 364	202 461	186 810
Percentage ten opzichte van de totale federale onderzoekscapaciteit	7%	7%	6,45%

Aantal onderzoeken geopend door de Federale Gerechtelijke Politie

	2019	2020	2021
Mensensmokkel	232	169	132
Seksuele uitbuiting	128	130	101
Economische uitbuiting	51	59	46

* De cijfers in deze tabel verwijzen naar het aantal nieuw opgestarte dossiers. Vanaf de huidige editie van het jaarverslag wordt een nieuwe manier van tellen gebruikt waardoor de aantallen kunnen verschillen met de vorige edities.

De daling van het aantal feiten van mensensmokkel is te verklaren door het feit dat de criminele groepen hun modus operandi veranderd hebben om te anticiperen op de gezondheidsmaatregelen. De mensensmokkelaars hebben hun activiteiten immers toegespitst op het fenomeen van de *small boats* in plaats van het inklimmen in vrachtwagens langs snelwegparkings.

Het aantal feiten van seksuele uitbuiting is om dezelfde redenen gedaald. De gezondheidsmaatregelen hebben het milieu er immers toe gedwongen zichzelf opnieuw uit te vinden door zijn activiteiten voornamelijk op het web te ontplooiën (online prostitutie). Dit maakt het moeilijker om de daders en zeker de slachtoffers op te sporen.

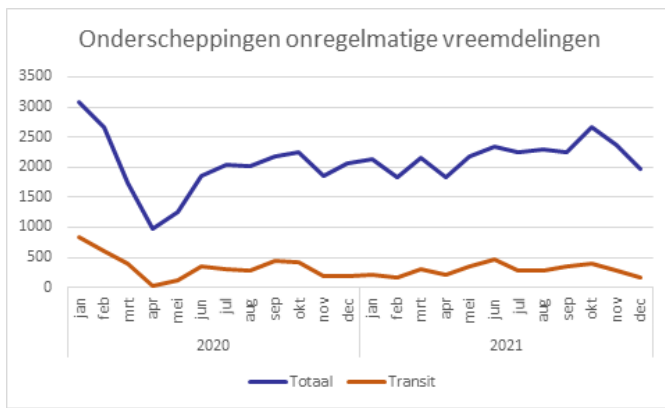
Wat de feiten van economische uitbuiting betreft, is de meest waarschijnlijke verklaring eveneens de gezondheidscrisis. Heel wat bedrijven en werknemers zijn in moeilijkheden gekomen door de gezondheidscrisis. Sommigen hebben hun activiteiten op illegale of clandestiene wijze voortgezet of uitgebouwd, desnoods door het uitbuiten van personen die kwetsbaar zijn geworden door de gevolgen van de pandemie en de gezondheidsmaatregelen.

Onderschepping van vreemdelingen in onregelmatig verblijf

Geregeld onderscheppen de politiediensten personen die illegaal in België verblijven. Het gaat om mensen van wie bij een controle het vermoeden bestaat dat zij niet voldoen aan de voorwaarden om legaal op het Belgisch grondgebied te verblijven of zich hier te verplaatsen.

De Dienst Vreemdelingenzaken bepaalt op basis van verschillende criteria of een vreemdeling in onregelmatig verblijf al dan niet een 'transmigrant' is.

Sinds 2016 volgt een specifieke dienst binnen de Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie (DAO/Migratie) dit fenomeen op.

De coronamaatregelen hebben ongetwijfeld tot een daling van het aantal onderscheppingen geleid. Na de scherpe daling tijdens de eerste lockdown in 2020 is het aantal onderscheppingen opnieuw gestegen om zich dan te stabiliseren. Die stabilisering is nog steeds merkbaar in 2021. Het verkeer binnen de Europese Unie (en op wereldschaal) werd beperkt, waardoor migranten vast kwamen te zitten in de landen waar ze zich op dat moment bevonden.

Politie en gerecht nemen gevaarlijke bootjes van mensensmokkelaars in het vizier

In 2021 tekende de tendens om het Verenigd Koninkrijk met *small boats* ('kleine bootjes') te bereiken – eerder dan in de laadruimte van een vrachtwagen – zich steeds scherper af. Het bracht de Federale Politie ertoe om nationaal, internationaal, intern en extern intense en blijvende samenwerkingen op te zetten.

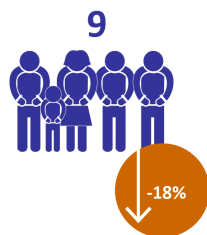
De Federale Politie en Lokale Politie, de Franse politiediensten, de Dienst Vreemdelingenzaken en het Belgische gerecht hebben in de nacht van 23 op 24 juni 2021 de handen in elkaar geslagen voor een grote actie gericht op *small boats*, kleine bootjes die door smokkelaars gebruikt worden om transmigranten naar het Verenigd Koninkrijk te brengen. De oversteek wagen in zo'n klein bootje kan leiden tot levensgevaarlijke situaties.

De focus van de actie lag op het onderscheppen van personen en bootjes vooraleer men aan boord gaat. Daarom werden controles gehouden langs autosnelwegen, invalswegen, in de duinen en op zee. Smokkelaars kopen het materiaal (bootjes, reddingsvesten enzovoort) immers vaak in het binnenland aan. Er werden een 100-tal Belgische politiemensen ingezet. In Frankrijk werkten 50 agenten mee aan de actie. Door mensen te verhoren en gsm's uit te lezen, willen politie en gerecht de criminele netwerken blootleggen en vervolgen.

Tijdens de gezamenlijke controleactie heeft de Belgische politie ongeveer 500 voertuigen gecontroleerd en acht transmigranten aangetroffen en verhoord.

Ten slotte neemt de Federale Politie sinds het voorjaar van 2021 deel aan de werkzaamheden van de Unité de Renseignement opérationnelle (URO), waardoor de Belgische politie op een snelle manier informatie kan uitwisselen met Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk in het raam van de transmigratieproblematiek en de *small boats* in het bijzonder.

Illegale migratie – bijdrage van de Luchtvaartpolitie (LPA)

Aanhoudingen

Aanhoudingen in het kader van mensensmokkel

- 2018 : 23
- 2019 : 34
- 2020 : 11
- 2021 : 9

Verwijderingen

Door het beperkte vluchtaanbod en de reisbeperkingen als gevolg van de coronapandemie konden bepaalde verwijderingen niet doorgaan.

Het internationaal vliegverkeer werd in 2021 sterk beïnvloed door de geldende en voortdurend wisselende covidrestricties. Sommige weigeringen en teruggedrijvingen hebben te maken met de covidmaatregelen (geen geldige PCR-test, niet essentieel reismotief ...).

Verwijderingen	2018	2019	2020	2021
Teruggedrijvingen*	2 399	2 377	848	1 206
Repatriëringen**	3 509	3 119	1 615	1 451

* Teruggedrijvingen: wanneer iemand zich aan de grens aanbiedt, maar niet in orde is met zijn documenten, mag deze persoon de grens niet oversteken en moet hij/zij worden 'teruggedreven' naar het land waar hij/zij vandaan komt.

** Repatriëringen: wanneer iemand illegaal op het grondgebied wordt aangetroffen, moet deze persoon naar zijn/haar land van herkomst of naar het laatste land waar hij/zij is doorgelaten, worden 'gerepatriëerd'.

Illegale immigratie – bijdrage van de Spoorwepolitie (SPC) in Brussel-Zuid (Eurostar)

Onderschepte personen in illegaal verblijf

- 2018 : 186
- 2019 : 130
- 2020 : 102
- 2021 : 85

Illegale migratie – bijdrage van de Scheepvaartpolitie (SPN)

De covidmaatregelen hebben het aantal acties ook in 2021 nog sterk beïnvloed, waardoor er minder acties dan gepland konden doorgaan.

	2018	2019	2020	2021
Door SPN onderschepte personen in illegaal verblijf (totaal reguliere werking en gerichte acties)	4 256	2 951	2 612	2 359
- door middel van de CO2-detector	901	573	3*	18*
- dankzij de honden die worden ingezet bij immigratiecontroles	1 457	1 497	908**	830**
Gerechtelijke aanhoudingen (bevestigd door magistratuur) in het kader van illegale migratie (mensensmokkel en transmigratie)	3	15	3	10
Gerichte acties	216	215	327	326

* De daling van het aantal onderscheppingen d.m.v. CO2-detectie komt doordat een private beveiligingsfirma deze taak heeft overgenomen.

** De daling van het aantal onderscheppingen d.m.v. honden komt doordat deze taak verdeeld wordt tussen de Hondensteun van de Federale Politie en private beveiligingsfirma's.

Success Story

Mooi staaltje van professionalisme, doorzettingsvermogen en samenwerking

Op kerstavond werd de Scheepvaartpolitie Kust (SPN Kust) verwittigd van een noodoproep van twee transmigranten in een container te Zeebrugge.

Terwijl de meeste mensen aan de feestmaaltijd zaten, gingen de ploegen van SPN Kust, samen met de Federale Gerechtelijke Politie West-Vlaanderen (FGP West-Vlaanderen), de Coördinatie- en steundirectie West-Vlaanderen (CSD West-Vlaanderen), de Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie (DAO), de Directie van de operaties inzake gerechtelijke politie (DJO), de Hondensteun (DACH), Douane, het Maritiem Informatiekruispunt (SPN MIK) en de private beveiliging op zoek tussen de duizenden containers op de kade en aan boord van de schepen. Door de informatie die als puzzelstukjes werd verzameld en samengelegd met medewerking van alle diensten en de privésector, konden ze uiteindelijk op kerstdag rond 18 uur een verlichtende zucht slaken. Beide transmigranten werden op aangeven van de Belgische politiediensten veilig en wel teruggevonden aan boord van een schip in Le Havre (Frankrijk) door de Franse Douane. Het duurde uiteindelijk nog enige tijd alvorens ze konden bevrijd worden uit een container onderaan het ruim van het schip.

Grensbeheer

Ondanks de coronamaatregelen die zoals eerder gezegd het grensverkeer in 2020 sterk hebben beperkt, zien we de cijfers in 2021 weer licht stijgen. Ondanks nog steeds strenge coronamaatregelen is het verkeer immers beetje bij beetje opnieuw op gang gekomen, waardoor ook de controles van de reizigers aan de grenzen werden hervat.

Grenscontroles door de Luchtvaartpolitie (LPA) op de luchthavens

Passagiers van buiten de Schengenzone worden aan een grenscontrole onderworpen. Wanneer er aan de grenscontrolepost een probleem opduikt (de binnenkomstvoorwaarden zijn niet vervuld, de passagier staat geseind, verder nazicht van een document is nodig ...), dan wordt de passagier doorgestuurd naar de tweede lijn voor verdere controle. Op die manier wordt de passagiersstroom aan de controlepost niet onderbroken of opgehouden.

Wanneer een passagier niet aan de binnenkomstvoorwaarden voldoet, dan moet er contact opgenomen worden met de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) die een beslissing neemt. Dit kan gaan van het afleveren van een visum, een bijzonder doorlaatbewijs ... tot een weigering. In dit laatste geval moet de passagier terugkeren naar de luchthaven van herkomst.

	2018	2019	2020	2021
In de 2e lijn gecontroleerde passagiers	39 185	41 939	16 820	21 709

	2018	2019	2020	2021
Verslagen aan de Dienst Vreemdelingenzaken	7 054	7 560	3 795	4 213
Weigeringen	2 940	3 026	1 132	1 553

Er wordt een **dossier** opgesteld bij elke vaststelling van een vals, vervalst, geseind document, imposter of frauduleus gebruikt document. Per dossier kunnen er meerdere documenten in beslag genomen worden (bijvoorbeeld vals paspoort, vals rijbewijs, valse identiteitskaart ...).

Valse en vervalste identiteitsdocumenten	2018	2019	2020	2021
Dossiers	3 648	3 645	1 280	2 261
In beslag genomen documenten	1 637	2 002	1 422	1 613
Imposters*	249	465	191	254
Valse documenten**	620	863	561	989
Vervalste documenten***	768	667	276	458

* Een imposter gebruikt een authentiek en geldig document voor frauduleuze doeleinden (doorgaans op basis van zijn uiterlijk).

** Een vals document is volledig nagemaakt.

*** Een vervalst document is een origineel document waarin wijzigingen zijn aangebracht. Bijvoorbeeld een foto op een identiteitsdocument, een datum op een visum, een nieuwe identiteitspagina in een bestaand paspoort.

EU-burgers die van/naar een niet-Schengenland reizen, kunnen op Brussels Airport hun identiteit digitaal laten controleren aan een geautomatiseerde grenscontrolepost of **e-gate**. Er zijn 24 e-gates op Brussels Airport.

	2018	2019	2020	2021
Controles	3 142 108	3 047 019	470 639*	116 717*

* De e-gates werden veel minder gebruikt omdat ze niet aangewend konden worden voor de controle van het Passenger Locator Form (PLF). Het PLF is een maatregel om het risico op de verspreiding van het coronavirus bij internationale verplaatsingen in te dijken.

Success Story

Operatie 'Red Kite', vlotte samenwerking voor humanitaire opdracht

Meerdere entiteiten van de Federale Politie waren betrokken in de operatie 'Red Kite', een humanitaire opdracht waarbij er tussen 18 en 28 augustus 2021 door België in totaal zo'n 1250 mensen uit Afghanistan geëvacueerd werden na de plotse machtsovername door de Taliban.

De Coördinatie- en steundirectie (CSD) Halle-Vilvoorde stond als Gold Commander in voor de coördinatie van de samenwerking tussen de federale en lokale politiediensten, meer bepaald de Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie (DAO), de Luchtvaartpolitie (LPA), de Federale Wegpolitie (WPR), de Directie openbare veiligheid (DAS), de Directie beveiliging (DAB) en de politiezones Vilvoorde/Machelen en Kampenhout/Steenokkerzeel/Zemst.

Het geheel stond onder leiding van het Nationaal Crisiscentrum. Er werd ook zeer vlot interdepartementeel samengewerkt met Defensie, het Rode Kruis, Fedasil, de Dienst Vreemdelingenzaken, Buitenlandse Zaken en de inlichtingendiensten.

Het grootste deel van de operatie vond plaats op de militaire luchthaven van Melsbroek. De opvang (medische zorgen, covidtesten, administratie, psychologische ondersteuning, grenscontrole) werd georganiseerd in het militair kwartier van Peutie waar Defensie de logistieke ondersteuning op het getouw had gezet. In minder dan 24 uur werd een compleet multidisciplinair controledispositief opgesteld en getest.

De Luchtvaartpolitie stond samen met de Dienst Vreemdelingenzaken in voor de grenscontrole van de geëvacueerde personen bij aankomst in België. De eerste 38 geëvacueerde personen werden op 21 augustus door LPA en Defensie in Schiphol opgehaald en naar Peutie overgebracht. Het grootste deel kwam de dagen nadien toe op Melsbroek, vanwaar ze met militaire bussen, begeleid door de Federale Wegpolitie en de Directie beveiliging naar Peutie werden vervoerd. In totaal werden zo'n 1250 personen in Peutie door de Luchtvaartpolitie gecontroleerd.

Controles in internationale treinen (Parijs, Amsterdam ...) door de Spoorwegpolitie (SPC)

	2018	2019	2020	2021
Gecontroleerde treinen	374	250	191	218
Processen-verbaal	143	89	23	25
Gerechtelijke aanhoudingen	79	30	6	0
(Gerechtelijke) terbeschikkingstellingen	4	2	1	0
Bestuurlijke aanhoudingen	63	58	11	22

Grenscontroles door de Scheepvaartpolitie (SPN) in de zeehavens

	2018	2019	2020	2021
Administratief gecontroleerde zeelieden	634 178	651 341	487 850	511 503
Fysiek gecontroleerde passagiers	457 111	522 617	86 263	84 114
Toegekende individuele visa	4 347	4 953	4 817	5 721
Aangetroffen verstekelingen	28	71	116	136

Tools voor meer veiligheid aan de grenzen

Belvis

De applicatie **Belvis** (**B**elgian **V**isa **I**nformation **S**ystem) dient voor de controle van de visa in C-VIS (*Central Visa Information System*) met als doel misbruik van visa tegen te gaan. Via Belvis wordt het Schengeninformatiesysteem (SIS) gekoppeld aan de databank met vingerafdrukken (AFIS). Daardoor is het mogelijk om de afgenomen vingerafdrukken in het raam van de controle op de visahouders door te sturen naar het SIS.

De controle met Belvis komt bovenop de controles in de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG), het Schengeninformatiesysteem (SIS) en de Interpol-databanken ASF Nominals en SLTD (*Stolen and Lost Travel Document*).

	2019	2020*	2021*
Aantal gebruikers	510	510	510
Aantal controles	164 366	31 636	26 008
Aantal controles van vingerafdrukken in AFIS via Belvis	118 465	6 294	12 354

* Door de coronamaatregelen werd internationaal reizen in 2020 en 2021 sterk beperkt, met minder grensoverschrijdende verplaatsingen als gevolg en dus ook minder controles.

Raavis, de e-verbinding met de Dienst Vreemdelingenzaken

De applicatie **Raavis** (Rapport Administratief – Administratief Verslag Informatie Systeem) stelt de politieambtenaar in staat om de Dienst Vreemdelingenzaken rechtstreeks te contacteren in verband met de te nemen beslissing na de onderschepping op het grondgebied of aan de grens van een vreemdeling die niet over de juiste verblijfsvergunning beschikt. De applicatie telt ongeveer 5000 gebruikers.

	2019	2020	2021
Aantal aangemaakte rapporten	28 826	21 264	23 706

Aquatask en Aerotask

Aquatask en **Aerotask** zijn toepassingen die gebruikt worden door respectievelijk de Scheepvaartpolitie (SPN) en de Luchtvaartpolitie (LPA) voor de administratieve controle van alle scheep- en luchtvaartverkeer (General Aviation) dat de Schengen-buitengrenzen overschrijdt. De toepassingen worden 24/7 gebruikt en maken het mogelijk om bemanning en passagiers te checken in de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG), het Schengeninformatiesysteem (SIS) en de Interpol-databanken.

Aquatask	2019	2020	2021
Aantal gebruikers	296	296	348
Aantal controles van passagiers en bemanningsleden	1 968 896	565 722*	599 384*

* Het gaat hier alleen over het aantal administratieve controles van passagiers en crew. Het aantal slaat op de controles die zijn uitgevoerd op unieke personen voorkomend op de actieve lijsten van zeelieden en passagiers van een verblijf, en dit zowel bij aankomst als bij vertrek. Het grote verschil t.o.v. de situatie voor 2020 is te verklaren door het stopzetten van de activiteiten van de ferry Zeebrugge-Hull en het verbod op cruisereizen sinds maart 2020 dat in 2021 nog steeds van kracht was. Een cruise is per dagbezoek goed voor 8000 tot 10 000 controles.

De controle in Aerotask gebeurt aan de hand van de General Declarations voor niet-commerciële vluchten.

Aerotask	2020	2021
Aantal controles van General Declarations	1 925	2 283

Bijdrage aan de Frontex-opdrachten

De Frontex-opdrachten zijn controleopdrachten (identiteit, documenten ...) aan de buitengrenzen van de Europese Unie.

De Federale Politie organiseerde in 2021 de verplichte afdeling van (politie)personeelsleden naar het Europese Grens- en Kustwachtagentschap Frontex. In concreto ging het om zeven personen voor langere termijn zendingen, onder wie zes van de Federale Politie en één van de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ). Daarnaast verzekerde de Geïntegreerde Politie ook 71 zendingen van korte duur, waarvan 55 door de Federale Politie en 16 door de Lokale Politie en DVZ. De aard van de zendingen en complexe omstandigheden vereisen een continue structurele opvolging.

Onderstaande tabel geeft de bijdrage van de eenheden aan de Frontex-opdrachten weer (met name aan de internationale joint operations) in aantal gepresteerde uren.

12 355

Gepresteerde uren

	2018	2019	2020	2021
Spoorwegpolitie	575	1 175	204	546
Scheepvaartpolitie	5 031	5 955	1 566	2 342
Luchtvaartpolitie	8 505	10 967	4 827	6 077
Wegpolitie	280	1 108	244	523
Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie	2 027	1 886	349	598
Directie beveiliging*	-	-	202	0
Gedeconcentreerde coördinatie- en steundirecties*	-	-	556	413
Directie van de operaties inzake gerechtelijke politie*	-	-	377	224
Federale Gerechtelijke Politie*	-	-	866	403
Directie van de internationale politiesamenwerking - Commissariaat-generaal	-	-	-	363
Lokale Politie*	-	-	423	866
Totaal	16 418	21 091 (+ 28%)	9 614 (-54,42%)	12 355 (+28,51%)

* Telling vanaf 2020.